Poštnina plačana

Leto II., štev. 89 | V Ljubljani, sobota dne 16. aprila 1921 | Posamezna štev. 1 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 180 K
mesečno . . . . . 15 „
za zased. ozemlje . 300 „
za inozemstvo . . 520 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo: Miklošičova cesta št. 18/I. Telefon št. 72.
Upravništvo: Sodna ulica št. 6. Telefon št. 38.
Račun kr. pošt. ček. urada štev. 11.842.

V Ljubljani, 15. aprila.

Klerikalci so bili vedno mojstri v zavijanju resnice. Za posebne strokovnjake na tem polju se pokažejo, kadar treba pred volitvami operirati z volilnimi gesli. Tako je tudi sedaj, ko stojimo pred občinskimi volitvami. Klerikalno časopisje razglaša z velikim pompom in z debelimi črkami, da je v Sloveniji že nad 100 občin prišlo v klerikalne roke brez boja, ker v teh občinah druge stranke niso vložile svojih kandidatskih list.

Klerikalci kažejo na te številke kot na znak posebne jakosti SLS. Nepoučene in kratkovidne ljudi bi morda res utegnil prescnetiti ta klerikalni volilni manever, na politično misleče pa napravljajo številke, s katerimi se klerikalci ponašajo, baš nasproten utis.

Pozabili nismo, kako so se vršile zadnje občinske volitve in kakšen je bil njihov izid. Malone v vseh občinah Slovenije so izšli klerikalci brez posebnega boja in skoraj na prstih smo lahko šteli občine, v katerih niso klerikalci imeli župana in vso občinsko oblast v svojih rokah. Ako so danes klerikalci dobili 100 od 900 občin brez boja, je to znak najobčutnejšega nazadovanja klerikalne stranke, ki je tem vidnejši, če pomislimo, da so med pridobljenimi občinami skoraj same male občine, dočim čaka SLS. v vseh ostalih, zlasti pa v večjih občinah prav hud boj, ki je zanjo na precejšnji fronti že v naprej obupen in izgubljen. SKS., katere naloga je pri sedanjih občinskih volitvah na deželi, dokazati svojo organizatorno silo, bi sicer po našem mnenju lahko prihranila klerikalcem veselje še v 100 občinah, ako bi pravočasno porabila za delo v teh občinah ono energijo, ki jo je po nepotrebnem razvila za kandidatsko listo pri občinskih volitvah v Ljubljani. Kar se tiče demokratov pa povemo klerikalcem v pomirjenje in informacijo, da so oni navzlic temu, da se na kmetih kot stranka v smislu navodil vodstva JDS., to pot niso izticali, s svojimi nasveti in delom veliko pripomogli, da bodo za SLS. tudi občinske volitve porazne.

V ostalem smelo trdimo, da bodo med izvoljenimi občinskimi odborniki v Sloveniji pristaši JDS. po številu sicer manjši kot oni SLS., da pa bodo po svoji usposobljenosti za poštено in pametno delo na komunalnem polju klerikalce navzlic temu daleko prekašali. Ako presojajo klerikalci položaj pred občinskimi volitvami drugače, žive v samoprevari, v kolikor ne varajo javnosti.

Jugoslovenski kandidati v Istri

Trst, 15. aprila. (Izv.) Na včerajšnjem sestanku glavnih zaupnikov, ki se je vršil v Trstu, je bila sestavljena naslednja kandidatna lista za istrsko volilno okrožje: 1.) dr. Josip Wilfan, odvetnik; 2.) dr. Ulikse Stanger, odvetnik; 3.) Ivan Stari, delavec; 4.) dr. Stojan Brajša, odvetniški kandidat; 5.) Franc Flego, posestnik; 6.) Tomo Herak, poljedelec. — Izvzemši dr. Wilfana so vsi ostali kandidatje Istrani. Lista je bila sprejeta soglasno od vseh istrskih zaupnikov. Kandidatni listi za tržaško in goriško volilno okrožje še nista končnoveljavno sestavljeni, sestavita se pa do sobote 16. t. m. — Zadnji dan za predložitev kandidatskih list generalnemu volilnemu komisarijatu je ponedeljek 25. t. m. ob 16. uri.

Izenačenje plač državnim nastavljencem

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Komisija za izenačenje plač državnih nameščencev je danes končala svoje delo. Izdelala se je osnova zakona in načrt nove uredbe za odmero draginjskih doklad. Po tej ureditvi se vsi kraji razdele v tri draginjske razrede. V vsakem draginjskem razredu je draginjska doklada od XI. do vštevši VI. činovnega razreda enotna. Tozadevno naredbo izdeluje poštna uprava za svoje uslužbence posebej. Ona stremi za tem, da izenači službene odnošaje poštnih nameščencev v vsej državi. Poslanec profesor Reisner bo o tej ureditvi poročal v ponedeljek zvečer organizacijam državnih nameščencev v Ljubljani.

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Zagrebška pokrajinska vlada je dopolnjena tako-le: poverjenik za prosveto Tugomir Alaupović (demokrat), pravosodje Jovan Jovanović.

Pomemben govor demokratskega voditelja

DRUGI DAN GENERALNE DEBATE V KONSTITUANTI.

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Današnjo sejo konstituante je otvoril predsednik dr. Ribar ob ½10. uri dopoldne. Nadaljevala se je generalna debata o ustavnem načrtu. Prvi je govoril predsednik demokratske stranke Ljuba Davidović, ki je izvajal med drugim:

Naš troimeni narod se je moral sicer boriti, a ni bil umorjen. Bratje po krvi, zavesti in narodni ideji smo postali bratje tudi po trpljenju in mučeništvu. Združeni napori vsega naroda so nam ustvarili ujedinjenje. — Govornik se je nato spominjal preteklosti in posebno hrvatskih in slovenskih bratov. Z veliko pijeteto in narodnim ponosom je govoril o Zrinskem in Frankopanu, dr. Kreku in Strossmayerju (Klici: Slava jim!) in izrekel zahvalo deželam, ki so rodile te velike može. Nato je razpravljal o ustavi sami in naglašal, da je treba ob početku debate pozabiti vse žalitve in nepozornosti, ker država nestrpno pričakuje, da dobi ustavo. Izjavlja, da bo glasoval za ustavo, ki niti najmanj ne zaostaja za svojimi predhodnicami in bo vsekakor podpirala zdrav razvoj naše družbe. Vsakdo mora v naši hiši najti zatočišče. Naša prva skrb mora biti, da delamo na odpravi nezadovoljstva. Nova ustava ne jamči narodu samo politične svobode, ampak mu budi tudi njegovo državljansko zavest. Govoreč o notranjepolitični ureditvi države, pledira govornik za široko dekoncentracijo. Vsaka oblast naj ima svojo samoupravno skupščino, ki naj voli predstavnike in eksekutivne organe za odloke samoupravnih teles. Mi vsi hočemo edinstveno državo. Radić želi republiko z Bolgari, mi Jugoslavijo, drugi federacijo, tretji pa toliko avtonomije, da bi pomenilo to že samostojnost. Mi hočemo državo z enim vladarjem, z eno zakonodajno skupščino in z odgovorno vlado. Ta ideja naj prešine ves narod, kajti avtonomizem, ki se ne izvaja v praksi, je nekoristen. Mi smo proti privilegijem oseb in pokrajin, toda za enaka prava in enake dolžnosti. Sedaj je trenotek, da si zgradimo veliko zgradbo, ki bo naš hram svobode in pravice.

Izboren govor Ljube Davidovića je napravil v zbornici globok vtis. Cela vrsta poslancev mu je osebno čestitala.

Za njim je govoril republikanec Gjonović, ki je uvodoma naglašal, da ima po velikem patrijotičnem govoru svojega predgovornika jako težko stališče. Njegova stranka je za republiko, za integralno, nacijonalno državno jedinstvo. Naglaša, da ustava nikakor ni delo sporazuma. Res je sicer, da je bilo sprejetih tudi mnogo predlogov opozicije, toda vsi ti predlogi so le sekundarnega značaja, dočim je ostal glavni del vladnega ustavnega načrta neizpremenjen. Izreka se proti členu 14. o tisku, posebno glede kolektivne odgovornosti. Naglaša, da mora ustava odgovarjati duhu časa in potrebam naroda, kar pa ni dejstvo in bo glasoval zato proti njej.

Seja je bila zaključena ob ½12. uri. Prihodnja seja ob 16. uri. Priglašena sta kot govornika radikalec Simonović in dr. Korošec.

Dr. Korošec se približuje vladi

Beograd, 15. aprila. (Izv.) V današnji popoldanski seji ustavotvorne skupščine je med drugimi govoril načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Anton Korošec, ki je hvalil načrt ustave, v kolikor se tiče državljanskih svobočin in socialno-gospodarskih vprašanj. Vendar pa se mu zdi, da bi se morala v ustavi zagotoviti socializacija vseh industrijskih podjetij. To izjavo so spremljali mnogoštevilni ironični medklici. Dejal je, da je njegov klub proti ustavi največ zato, ker se niso upošteval zgodovinske meje glede razdelitve države v pokrajine in ker se pokrajinam ni izročila zakonodajna kompetenca v upravi.

Ko je govornik branil zgodovinske meje, je minister Draškovič napravil medklic, da je dr. Korošec še lani drugače mislil. Ker je dr. Korošec to tajil, češ da je njegov klub bil vedno za zgodovinske pokrajine, se je minister Draškovič ponudil, da še tekom Koroščevega govora doprinese protidokaz. Minister Draškovič je citiral sporazum, ki se je lani meseca maja sklenil s parlamentarno zajednico kateri sta pripadala dr. Drinković in dr. Korošec. Po tem sporazumu se predvidevajo oblasti, a se izključujejo zgodovinske in plemenske meje. Ta izjava je spravila dr. Korošca v veliko stisko, iz katere si je skušal pomagati s tem, da njegova stranka nikoli ni dala pismene izjave proti zgodovinskim mejam. Nato je Draškovič ponovno izjavil, da o dotičnem sporazumu obstoja pismeni protokol, ki so ga na eni strani podpisali Draškovič in Pribičević, na drugi strani pa zastopnika parlamentarne zajednice Protič in dr. Vesnič. Ta protokol je bil znan dr. Korošcu in dr. Drinkoviču in je bil objavljen na temelju tega sporazuma, ko je bil dr. Korošec še v vladi do srede maja 1920.

To izjavo ministra Draškoviča je zbornica sprejela z veliko pozornostjo in ogorčenimi vzkliki zaradi neodkritosrčnosti klerikalcev. Nato je dr. Korošec izjavil, če je vse tako, potem je Vesničeva vlada prevarila njega in dr. Drinkoviča, katero izjavo je skupščina kvitirala z glasnim smehom. Dr. Korošec je nato začel ubirati milejše strune, češ da bi se tudi klerikalna stranka dala dobiti za sporazum. Namesto tega pa je bila v ustavo sprejeta določba, ki omejuje pravico škofov, da svobodno občujejo s Sv. Očetom in vrhutega še kancelparagraf.

Poslanci so prekinjali govornika z medklici, da ustava verskim družbam garantira občevanje z njihovimi poglavarji v tuji državi. Glede kancelparagrafa je dr. Korošec priznal, da duhovščina greši, vendar pa naj se razsodba o tem prepušča duhovnim disciplinarnim sodnijam. Diplomatični govor dr. Korošca so splošno razumeli tako, da bi njegova stranka rada začela pogajanja za vstop v vlado.

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Jutri bo seja konstituante samo dopoldne. Govoril bo dr. Šurmin v imenu Narodnega kluba ter Srskić in Lukinić v imenu svojega kluba. Komunisti govore v ponedeljek. Dosedaj še ni predloženih mnogo predlogov za izmenjavo raznih stališč členov.

Trgovska pogajanja z Italijo

ITALIJANSKI DELEGATI. — PRVA SEJA NESKLEPČNA.

Beograd, 15. aprila. Italijanski delegati za sklepanje trgovinske pogodbe so prišli snoči v Beograd. Na kolodvoru jih je sprejel dr. Milan Todorović kot odposlanec ministrstva za trgovino in industrijo. Načelnik italijanske delegacije g. Luzioli je načelnik trgovskega oddelka v italijanskem trgovinskem ministrstvu.

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Italijanska delegacija, ki je prispela v Beograd na pogajanja v svrho sestave trgovinskega dogovora, je sestavljena takole: predsednik Luzzioli, člani: Bartelli, Carpielli, Silvestri. Tekom včerajšnjega dne so posetili ministrstvo trgovine in industrije.

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Danes popoldne ob 4. bi se imel vršiti prvi oficielni sestanek jugoslovanskih in italijanskih delegatov za pogajanja glede trgovinske pogodbe z Italijo. Italijanska delegacija je bila polnoštevilno navzočna pod vodstvom senatorja Lucciolija. Od jugoslovanske strani so prišli dr. Trumbić, dr. Žerjav in Kukič. Ostali delegati, zlasti dr. Ninčić, niso mogli priti, ker so bili šele v poslednjem trenotku o tem obveščeni. Vsled tega se oficielna seja ni mogla vršiti in so naši delegati po dr. Trumbiću izjavili, da se bo mogla konferenca otvoriti šele na ponovni poziv.

Predsednik italijanske delegacije je poudarjal važnost prijateljskih odnošajev z našo državo in upanje, da se pogajanja uspešno zaključijo.

Prihodnja seja bo začetkom prihodnjega tedna.

Prepovedan izvoz živine in mesa

Ljubljana, 15. aprila. Včeraj je došla iz Beograda odredba centralne vlade, s katero se prepoveduje izvoz živine in mesa v Italijo. Radi tega je bil danes na tukajšnjem glavnem kolodvoru ustavljen večji transport mesa, namenjen za Trst. Po vesti, ki smo jo prejeli danes ponoči, je gospodarsko - finančni komitet do nadaljnega prepovedal sploh vsak izvoz živine in mesa iz Jugoslavije.

Prometna stavka na Angleškem preklicana

NOVA FAZA V KRIZI. — ENERGIČNE ODREDBE VLADE. — POSREDOVANJE PARLAMENTARCEV.

London, 15. aprila. (Izv.) **Za danes ponoči napovedana splošna stavka je odpovedana.**

Uradno poročilo železniških in transportnih delavcev javlja ta razveseljivi uspeh danes pozno popoldne. Odpoved se mora smatrati za direktno grajo jamskih delavcev, ker so odklonili nova pogajanja. Za danes popoldne je bila določena skupna seja stavkujočih strank in vlade. Zastopniki delodajalcev so prišli točno na sejo, zastopnikov delojemalcev pa ni bilo. Lloyd George, ki je obe stranki povabil, je čakal tričetrt ure na zastopnike delavcev. Šele kasneje je dobil pismo, podpisano od Franka Hodgesa, ki vsebuje kot temeljno zahtevo za začasni sporazum parlamentarno regulacijo plač in nacionalizacijo podjetij.

Lloyd George je poročal o tem danes popoldne v poslanski zbornici in izjavil: Doslej je bilo upanje, sedaj pa ni več dvoma, da bi bil povratek k državni kontroli usodepoln. Ker je Hodges včeraj še izjavljal, da niso še vsi mostovi podrti in da je pripravljenost pogajati se glede plač ločeno, je začudenje zaradi zahtev današnjega dne tem večje. Vesti, da namerava Hodges svoje mesto kot voditelj rudarjev vsled nesporazumljenja s tovariši v vodstvu odložiti, on sam dementira. Neposredna nevarnost prometne stavke je sicer odstranjena, kriza je pa ostala nerešena in ta trenutek še ni mogoče najti izgleda za rešitev iz gospodarskega boja.

London, 15. aprila. (Izv.) Vlada je nadalje omejila uporabo premoga in zmanjšala količino, ki jih smejo prejemati družine in gospodarstva. Uporaba razsvetljave je skrčena.

Fašisti in komunisti

IZGREDI BREZ KONCA. — ULIČNA BITKA V LIVORNU. — KAZENSKE EKSPEDICIJE NA AVTOMOBILIH.

Florenca, 15. aprila. (Izv.) V Arezzu so fašisti zasedli nekaj kamionov in se vozili od kraja do kraja, kjer so napadali in uničevali sedeže vseh socialističnih organizacij. V Schii so zažgali delavski dom, v Pratovecchio so uničili vse pohištvo in knjižnico komunističnega kluba. V Ponte a Poppi so razbili spomenik Francisca Ferrera, v Bibbieni so ravnotako uničili delavski dom. V Florenci so fašisti uničili sobe delavskega sindikata, komunističnega krožka. Ko je prišla policija, so fašisti že «izginili». Tudi v Papianu je prišlo do konfliktov med fašisti in komunisti, ker so fašisti zažgali socialistični dom.

Livorno, 15. aprila. (Izv.) V mestnih ulicah je prišlo do novega krvavega spopada med skupino fašistov in komunistov; od vseh strani so prihitela ojačenja in spopad se je skoro razvil v pravo bitko. Streljalo se je iz oken, letelo je razno pohištvo, na pomoč je prišel večji oddelek vojaštva, ki je potisnil komuniste v delavski dom, kjer so se zabarikadirali in hrabro branili. Borba je trajala tri ure, nazadnje so vojaki in fašisti zavzeli delavski dom in ga popolnoma uničili, dva komunista sta ubita, deset je težko ranjenih, izvršenih je bilo čez 100 aretacij.

Vprašanje luke Baroš

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Nocoj so demokratski poslanci zahtevali od ministr. predsed. Pašića, naj izjavi, da je poročilo «Morningpošte» o baroški luki neresnično. **Ministrski predsednik je izjavil, da je vest «Morningpošte» izmišljena in da bo o tem vprašanju podal skupščini javno izjavo.**

Rim, 15. aprila. (Izv.) Ker je jugoslovanska razmejitvena komisija italijanski predlog, naj se vprašanje Baroša in Delte reši potom posebne komisije odklonila z motivacijo, da je Baroš nesporno jugoslovanski, se govori v tukajšnjih političnih krogih, da pričakuje italijanska vlada rešitve vprašanja v drugačni obliki. Italija pa ni nikakor voljna dopustiti, da bi sedanje jugoslovansko stališče glede Baroša in Delte obveljalo.

D'ANNUNZIO SE VRAČA NA REKO?

Rim, 15. aprila. (Izv.) «Epoca» javlja iz Ancone: Govori se, da odpotuje 19. t. m. d'Annunzio na Reko, kjer bo prisostvoval poroki kapitana narodne brambe Host Venturija. — («Poroka» bo seveda služila d'Annunziju samo za pretvezo, kajti d'Annunzijeva pot je brez dvoma v zvezi s pripravami za volitve v reško konstituanto, morda tudi s pripravami za — rešitev baroškega vprašanja. *Ur.*)

Protič snuje opozicionalni blok

Beograd, 15. aprila. (Izv.) V političnih krogih se govori, da bo Protić stopil na čelo opozicije v konstituanti in da bodo v njegovi družbi Radić, Narodni klub in Koroščeva grupa.

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Na seji radikalnega kluba je Ivanić izjavil, da bo glasoval proti ustavnemu načrtu Pašića, ako v ta načrt ne bodo sprejete gotove odredbe iz ustavnega načrta g. Protića. Radikalni še ni sklepal o ravnanju Protića.

STROGO IZVAJANJE PROTIKOMUNISTIČNIH ODREDB.

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Notranji minister Drašković je izdal upravnim oblastem ponovna najstrožja navodila, da morajo odredbe proti komunistom izvajati tudi vnaprej točno v zmislu izdanih navodil. Ministrstvo je dobilo namreč poročila, da je policija v zadnjem času bila proti komunistom zopet popustljivejša.

NOVA MADŽARSKA VLADA.

Budimpešta, 15. aprila. Grof Stefan Bethlen je včeraj popoldne predložil državnemu opravniku listo novih ministrov, ki je bila od opravnika sprejeta. Portfelji so razdeljeni takole: minister zunanjih poslov grof Nikolaj Banffy, minister notranjih poslov grof Gedeon Raday, minister financ dr. Hegedüs, poljedelski minister Štefan Szabo-Nagyatad, trgovinski minister dr. Hegys Halmi, minister za deželno brambo Aleksander Belicaka, ministrstvo narodnih manjšin bo vodil minister za zunanje posle, ministrstvo malih poljedelcev minister za poljedelstvo.

NEMSKA ŽIVINA ZA JUGOSLAVIJO

Beograd, 15. aprila. (Izv.) Iz Nemčije pride 10.000 konj v Beograd, katere ima dati Nemčija kot nadomestek za živino, ki so jo odvedli Nemci iz Srbije. Transport se izvede s posebnimi vozovi direktno, in sicer s 1200 blagovnih voz. V to svrho sta odrejeni dve komisiji, ena je odpotovala v Nemčijo, da nadzira nakladanje, druga pa bo sprejemala konje v Beogradu in ž njimi dalje disponirala. Glede ostale živine (rogate in drobnice), ki jo ima vrniti Nemčija, še ni odločeno, ali se bo transportirala po železnici ali po Donavi, in tudi ni še končno rešeno, ali bomo sploh sprejeli to živino, ali zahtevali, da nam Nemčija plača njeno vrednost v denarju, za katerega kupi država drugo živno, ki bo bolj potrebna za naše klimatične razmere.

Vprašanje pridružitve Avstrije k Nemčiji

Zastopniki antantnih velesil so izročili, kakor smo poročali že včeraj, **dunajski vladi note**, ki vsebujejo odločen opomin, naj Avstrija ne nadaljuje z izivanjem «plebiscitov» po raznih svojih deželah. Zastopniki so opozorili avstrijskega državnega kancelarja na posledice, ki bi jih mogla imeti demonstracija poedinih pokrajin, ki hočejo 24. t. m. prirediti «informativno» glasovanje glede vprašanja pripojitve Avstrije k Nemčiji. Avstrijska vlada sicer odklanja vsako odgovornost za to glasovanje in pravi, da jih vprizarjajo posamezne pokrajine na lastno inicijativo, jasno pa je, da bi si pokrajinske vlade tega ne upale storiti, ako bi ne imele tihega pristanka dunajske centrale. O tem jasno govori tudi izjava člana tirolske deželne vlade, ki je v četrtek pred demonstranti izjavil, da se Tirolska ne bo pokorila prepovedi antante.

Želja Avstrije po pripojitvi k Nemčiji je popolnoma razumljiva, ker Avstrija dobro ve, da ji je obstanek in razvoj mogoč le pod okriljem Nemčije, zato pa avstrijska vlada ni do danes storila ničesar, da bi ovirala napovedana glasovanja, ker ve, da bo pri glasovanju oddana ogromna večina glasov za pripojitev. S tem bi hotela postaviti antanto pred gotovo dejstvo in ji zaslepiti oči z «ljudsko voljo».

Antanta je s svojo protestno noto prehitela manever avstrijske vlade, dočim so na konferenci naslednstvenih držav v Rimu že tudi zastopniki Čehoslovaške, Jugoslavije in Italije opozorili avstrijske delegate na nevarnost takega eksperimenta. Na Dunaju vedo torej dobro, kako stoji stvar.

Velika antanta je zavzela svoje stališče; ona hoče izvajati najprej materijalne represalije. Kakšno stališče pa zavzame mala antanta? Pripojitev Avstrije k Nemčiji pomenja za malo antanto enako nevarnost, kakršno bi pomenila restavracija Habsburžanov na Madžarskem. Ako se prepusti Avstriji svoboda priklopitve k Nemčiji, kdo bi mogel tedaj braniti Madžarski da si po volji pokliče tega ali onega kralja! To pravico si Madžarska lasti že danes, a toliko bolj gotovo je, da bo neovirano izvedla svojo namero, ako se bo Avstrija nekaznovano postavila proti antanti.

Ako je mala antanta preprečila s svojo energično akcijo vrnitev Habsburžana, v toliko bolj bo primorana, da spreči tudi združitev Avstrije z Nemčijo. Avstrija se zanaša na omahljivost, neodločnost in razna nesoglasja, ki vladajo v odločilnih krogih velike antante ravno o avstrijskem vprašanju. Antanta je opozorila že tolikokrat, a svojih groženj ni izvedla, zato upa Avstrija, da bo tudi sedaj popustila iz spoštovanja pred gotovim dejstvom. Popolnoma drugačno je pa to vprašanje za države male antante, a to v prvi vrsti za Jugoslavijo in Čehoslovaško, ki sta v tem vprašanju neposredno tangirani in deloma tudi ogroženi. Ako Avstrija vstraja na stališču, da ne more preprečiti tega «informativnega» glasovanja, ki je zasebna zadeva posameznih pokrajin, tedaj je naloga sosednih držav, da opozore tudi one nedvoumno avstrijsko vlado na nedopustnost takih poskusov, kajti gotovo je, da je to informativno glasovanje le maska, s katero hoče Dunaj prikriti svoje prave namere. Kajti kakor hitro je izvršeno to glasovanje, potem bo Avstrija — sklicevaje se na voljo naroda, skušala brezdvomno izvršiti tudi dejansko.

Mala antanta se je izborno obnesla v vprašanju poskusa Habsburške restavracije v Budimpešti. Uverjeni smo, da tudi v tej, ravno tako akutni zadevi ne bo odrekla.

Pravica zaščite

Odkar se je med našo državo in italijansko kraljevino podpisala rapallska pogodba, se rimsko novinstvo kaj neprestano bavi z italijanskimi konzulati in z njihovo kompetenco v mejah naše države. Teh konzulatov za zaščito italijanskih narodnih manjšin si je Italija v 7. členu imenovane pogodbe zasigurala pet ali šest in jugoslavanska delegacija je bila prisiljena, da nanje pristane.

Ali so vodili Giolittija in Sforzo pri tej zahtevi stvarni razlogi, je precej težko odgovoriti. Lažje pa si je stvar raztolmačiti s stališča italijanske jadranske politike v zadnjih letih.

Italija se je morala odreči Dalmaciji, če je hotela rešiti jadransko vprašanje. O tem ni nikoli resno pomišljala kljub umetnim viharjem, ki so jih v italijanski politiki s preračunjenimi manevri provzročali in vzdrževali razni plačani eksponenti rimske vlade. Da pa tudi Italija dobi, «kar ji gre kot velesili», je zahteval Gioliti od naših zastopnikov v Santi Margheriti gotove garancije za italijanske narodne manjšine. Dobil jih je v obliki konzulatov.

Tem ustanovam bi ne bilo kaj oporekati, če bi bili nameni, ki jih bodo konzulati zasledovali, čisti. Upravičeno pa se bojimo, da bo drugače, da postanejo ti konzulati na naši zemlji ekspoziture italijanskega iredentizma vzdolž jugoslovanskih obmorskih krajev. Italijanski listi lahko še toliko pišejo, da so to zgolj domneve, toda po tem, kar je doslej počenjala italijanska politika z nami, nas ne more nihče več prepričati o njeni nesebičnosti.

Če bi Italijani ne imeli zahrbtnih namenov za našo zemljo, čemu jim konzulati? Kaj treba, da ščitijo pravice Italijanov pri nas posebne ustanove? Mi smo miren element, ki spoštuje v svoji sredi vse ljudi in ne napadamo nikogar. Še nobenega Italijana niso jugoslovanski «fašisti» ubili, še nobenemu italijanskemu društvu niso zažgali strehe nad glavo. **Našim neodrešenim bratom v Italiji pa se je to že tisočkrat zgodilo in se še vedno ponavlja.** Zato je povsem umestno, da tudi mi zahtevamo od Italije podobne ustanove, ki so **potrebne** za zaščito pravic anektiranih jugoslovanov v okviru italijanske države.

Rapallska pogodba se je sklenila v času, ko je naš zasedeni narod že veliko muk pretrpel od nasilja, ki ima v Italiji prosto pot in svobodne roke. Zato bi bilo neodpustno, če bi dovolili, da obvelja glede pravic zaščite narodnih manjšin med Italijo in Jugoslavijo dvojna mera. Mislimo, da ima naša država pravico zahtevati za 800 tisoč Jugoslovanov v Italiji, iste ugodnosti, kot si jih Italijani lastijo za par tisoč naseljencev njihove krvi v jugoslovanskem Primorju!

Enaka pravica zaščite mora obveljati za vse!

Volilne priprave v Istri

V uvodnem članku, ki ga pod tem naslovom prinaša «Edinost», izvaja pisec: «Priti bi moral na dan, ko bi naše kmetsko in delavsko ljudstvo, prosto vseh muk izjemnega stanja in vseh surovosti nečloveške soldateske, povedalo na ves glas in pred celim svetom svoje mnenje o vsem, kar so z njim delali prej in kar se ž njim godi danes.

Pripravljajo pa se stvari, ki bijejo v obraz vsem načelom svobodnih ljudskih volitev. Živimo pod vlado, katera ne kaže niti trohe resne volje, da bi Pred vso našo javnostjo obtožujemo in obdolžujemo vlado, da s svojo premišljeno in preračunjeno brezbrižnostjo podpira v Istri oni nekulturni sistem, ki hoče oropati pred volitvami naše kmetsko ljudstvo vseh njegovih voditeljev. Javnost naj izve, da je danes že iztiran župnik iz Lovrana, da je iztiran župnik iz Žminja pri Pazinu, preprečila in udušila oni nasilni sistem, ki hoče zamašiti pri teh volitvah našemu svobodnemu ljudstvu usta, da je iztiran župnik iz Vodnjana, da je iztiran župnik iz Sv. Nedelje pri Labinju. Pribijemo in ugotavljamo, da je bil istrski kmet, k ise je drznil iti po opravkih v župnišče, zaradi tega pretepen do krvi. Tako pripravljajo pri nas volilni boj. Prav nič se ne bojimo povedati, da spominjajo volilne priprave na Primorskem na najzloglasnejše, najbolj nekulturne, najbolj surove politične režime preteklosti.» =

Te besede so se zdele celo tržaški cenzuri tako neoporečne, da jih ni mogla črtati in da je na ta način sopodpisala obsodbo, katero priobčuje proti italijanski vladi «Edinost».

Bolgarska oranžna knjiga

Sedanja bolgarska vlada je že dalje časa napovedovala, da bo izdala dokumente iz dobe svetovne vojne, s katerimi hoče dokazati, kako so bivši car Ferdinand in njegovi pristaši zločinsko upropastili Bolgarijo. Sedaj je izšla ta dokazila v takozvani «Oranžni knjigi», ki je izšla te dni v Sofiji. Knjiga podaja na 750 straneh 1225 dokumentov o vlogi Bolgarije v svetovni vojni. Med njimi je mnogo važnih diplomatskih spisov, ki so bili do sedaj deloma še neobjavljeni.

Značilno sodbo o razkritjih, ki jih vsebuje «Oranžna knjiga», prinaša ugledni «Praporec» ki piše med drugim:

«Utis, ki ga ostavlja ta knjiga, je grozen. Očividno je, da je imela Bolgarija v letih od 1913 do 1918 na čelu ljudi, ki so jo sistematično pehali v propast. Zastonj so nas opominjali in nam dajali nasvete najuglednejši državniki in diplomati Anglije, Francije, Italije in Rusije. Svetovali so nam, naj ne gremo v boj proti Sporazumu, ker si bomo razbili glavo. Vlada s carjem Ferdinandom in nesrečnim Radoslavovom pa je ostala gluha in nedostopna. Ministri so bili le lutke, ki so se tuje roke poljubno igrale žnjimi. Ti takratni ministri se zaman opravičujejo in se otepajo odgovornosti, da so zvlekli Bolgarijo na stran Nemčije in Avstrije ter Turške, torej držav, ki so nam bile vedno sovražne.

Bolgarski zastopniki v inozemstvu so še dovolj vestno opravljali svojo dolžnost. Vlado Radoslavovo so točno obveščali o položaju v državah, kjer so nas zastopali. Na nedvoumen način so sporočali tudi opazovanja, iz katerih se je moglo zanesljivo sklepati na izid svetovne vojne. Izjema v tem oziru je bil samo poslanik Rizov, ki se je navzel v Berlinu in na Dunaju sovražnega duha napram Rusiji ter silil zato bolgarsko vlado, naj se postavi ob stran centralnih držav.

Najpogumnejši in najbolj odkriti v svojih mišljenjih so bili poslaniki Madžarov v Londonu, Čaprašikov v Beogradu in pozneje v Nišu, Dimitrijev v Petrogradu in Hadži Mišev, naslednik Madžarova v Londonu. Kako je Radoslavov kvitiral odkritosrčnost in resnicoljubnost svojih poslanikov, je najboljši dokaz njegovo postopanje s Čaprašikovom. Ta je v svojem poročilu od 17. septembra 1915. leta odločno svaril pred zvezo Bolgarije s centralnima državama in protestiral proti bolgarsko-nemškemu zavezništvu. Kot odgovor na to ga je pustil Rodoslavov na mestu odstaviti, za naslednika pa mu je imenoval njegovega dosedanjega tajnika.

Politične beležke

+ **Iz govora Etbina Kristana v ustavotvorni skupščini** posnemamo tele odlomke: Ustava ni plod sporazuma. Načrt, sprejet od ustavnega odbora ni le konzervativen, ampak naravnost reakcijonaren. Opozicija je le za parado; puste jo govoriti, ne upoštevajo pa jo niti najmanj, ker je vlada že vnaprej odločila, kaj in kako. Tudi vladne stranke same so neustaljene. Ako bi Protić nadvladal Pašića, ki se našlo med vladnimi strankami na stotine podpisov za popolnoma drugačno ustavo. Ustava daje z levico pravice, ki jih z desnico zopet anulira. Socijalistični ustavni načrt predstavlja minimum tega, na kar morejo socijalisti pristati.

+ **Nezaupnica Stojanu Protiću.** Iz Beograda poročajo: Z izstopom iz radikalnega kluba in stranke Stojan Protić še vedno končati svojega zahrbtnega rovarenja proti Pašiću in edinstvu stranke. Ker je Protić odložil vodstvo stranke, a Pašić izjavil, da ga radi političnih poslov ne more prevzeti, hotel je Protić spraviti na čelo stranke svoje slepo orodje Ljubo Jovanovića. Toda stranka se nikakor ni pustila kompromitirati, da bi stal na njenem čelu človek tako krvave politične preteklosti kot je Jovanović. Tudi Pašić sam se je izrazil proti Protićevim protežirancem in to iz državnih razlogov. Zato se je naenkrat pojavila kandidatura dr. Velizarja Jankovića, najožjega in najzvestejšega sonišljenika starega Pašića. Sicer Janković ni bil posebno priljubljen v sami stranki, toda kljub temu se je večina krajevnih organizacij radikalne stranke izjavila za njegovo kandidaturo. Tako je tudi v tem vprašanju dobil Protić nezaupnico iz vrst radikalne stranke. — Beograjska «Epoha» ugotavlja, da je bil boj med Pašićem in Protićem eden najogorčenejših, kar se jih je odigralo v srbskem političnem življenju, a najznačilnejše je, da se je to borbo v svojih glavnih fazah odigrala za kulisami, tako da javnost še ni informirana o vseh poedinostih. Ker je strankarsko radikalno novinstvo zaprlo svoje stolpce Protiću, tako Protić ne more na dan s svojimi polemikami, pač pa pripravlja brošuro, ki bo v nji opisal vso borbo. Toda — kakor poroča «Epoha» — vodstvo radikalne stranke je sklenilo, da se ne bo spuščalo s Protićem v nikake polemike, ker prelom med stranko in Protićem je gotov, torej se vsake rekriminacije neumestne in tudi nepotrebne. Na ta način hoče tudi stranka dokazati, da smatra zadevo Protić končano in prehaja preko nje na dnevni red.

+ **Wilson in vprašanje Reke.** V londonskih «Times» nadaljuje Landsing s svojimi razpravami o Wilsonu. Sedaj je dospel do reškega vprašanja, o katerem pravi: Kar se Reke tiče, sva si bila z Wilsonom istih misli, toda Wilson se je vedno upiral obliki, v kateri naj bi se o tem vprašanju razpravljalo. Italijani so vedno navajali Amerikance na to, da bi jim ti priznali meje londonskega pakta, meje, ki so bile strategično važne za Italijo v slučaju, da bi bila ostala Avstrija velesila. Ker pa je revolucija monarhijo pokopala, se je položaj izpremenil in Italijani so jeli zagovarjati svoje stališče glede Trsta in Reke, s katerima bi dobili v roke monopol za vso pomorsko trgovino na jadranski obali in v njenem ozadju. Dalje piše Lansing tudi o tem, da ni hotel Wilson prav nič slišati o italijanski Reki.

+ **Obnova Julijske Benečije.** V sporazumu z upravo anektiranih krajev je italijanska vlada dovolila večje svote za obnovo po vojni poškodovanih pokrajin. Julijska Benečija dobi v to svrho 183, Tridentinska Benečija pa 206 milijonov lir. Poleg tega bo vlada obemo upravnima področjema nakazovala odslej po 25 milijonov lir mesečne podpore.

+ **Dalmacija za naziv «Jugoslavija».** Dalmatinske občine sklepajo soglasne resolucije, v katerih zahtevajo od konstituante za našo državo naziv «Jugoslavija».

+ **Volilno-programatični govor Giolittija.** Italijanski ministrski predsednik Giolitti bo imel med 20. in 25. t. m. v Cuneu programatičen volilni govor, v katerem bo pojasnil smer bodoče vladne politike.

+ **Masarykov namestnik.** Predsednik češkoslovaške republike T. G. Masaryk je ozdravel in se kmalu poda na dopust, da se popravi popolnoma. Po dosedanjih dispozicijah pojde v Italijo na otok Capri. Po češkoslovaški ustavi zastopa predsednika republike za časa odsotnosti ministrski predsednik. Ker pa je sedanji ministrski predsednik iz vrst meščanskih strank, in nepariamentarec, je verjetno, da ga bo zastopal ali zunanji minister dr. Beneš ali pa češkoslovaški poslanik v Švici Dušek. Govori se celo, da se povrne Tušar iz Berlina, da prevzame mesto ministrskega predsednika. Na vsak način pa je sedaj v Češkoslovaški potrebna močna roka, če se hočejo volitve v parlament, o katerih se na splošno govori v čeških strankarskih in političnih krogih izvršiti v redu in miru.

+ **Razmere v češkoslovaški cerkvi.** V verskem pogledu se bijejo v Češkoslovaški prav tako ljute in žilave borbe kot na socialnem in političnem polju. Klerikalci so dobili z novimi škofijami v Slovaški, posebno z imenovanjem drja. Stojana za olomuškega škofa, zelo vplivne agitatorje v prilog Rimu. Ti sedaj delajo in se trudijo na vse kriplje, da čimprej pridobe že izgubljene pozicije češkoslovaške narodne cerkve. V tej cerkvi se je pojavila struja, ki je hotela propagirati pravoslavje. Ta argument so sedaj klerikalci porabili in so izigrali obe struji drugo proti drugi, tako, da je v češki narodni cerkvi med duhovščino nastal spor. Pravoslavna cerkev je namreč zahtevala, da postanejo pripadniki češke narodne cerkve ravoslavni in da se odpovedo češki reformaciji, kar pa je duhovščina odklonila.

+ **Nove represalije.** Francoska vlada je pridno na delu, da represalije proti Nemčiji poostri do skrajnosti. Kot je razvidno iz najnovejših poročil, se bo francoska okupacija nemškega ozemlja še razširila. Glavno važnost pa polaga Francija na to, da bo sedaj okupirano področje gospodarsko in upravno ločila od ozemlja na drugem bregu Rena. Obenem bodo izgnani v Nemčijo vsi uradniki, ki niso rojeni v navedeni coni.

Domače vesti

Ljubljana, 15. aprila.

* **Imenovanja v ministrstvu.** Pisarnelj dr. Anton Novačan je imenovan v ministrstvu poljedelstva za sekretarja 2. razreda; Lovro Kržman, inšpektor vode v Velikem Bečkeretu, je imenovan za generalnega inšpektorja ter premeščen v hidrotehnični oddelek v Negotinu; Bogdan Ferlinc, ekonom 3. razreda topčiderskega ekonomata, je postal asistent v poljedelski kontrolni postaji v Topčiderju.

* **Značilen dokaz duševne posurovelosti.** Začetkom meseca marca je prosil zdravnik dr. Lichtenecker v Šoštanju okrajno glavarstvo v Slovenjgradcu, da naj bi nameravani misijon v Šoštanju zaradi epidemije koz preložilo na poznejši čas. Lepega dne je našel zdravnik pred svojo hišo mrliško nosilnico, na njej kup kamenja in slame in dopis sledeče vsebine: «Gorje Vam, če zabranite misijon. Krvava bo Vaša glava pod kupom kamenja in Vaša duša pride pred sodbo strogega sodnika. Vrženi boste v peklenski ogenj, kjer je jok in stok in škripanje z zobmi. Podpis: 3000 zarotnikov.» Kakor smo izvedeli, se je misijon vseeno vršil in se bodo morali nekateri gostje, ki so raz prižnice zabavljali na oblasti, zagovarjati pred sodiščem. Radovedni smo, ali bo nastopilo pri tej priliki onih 3000 zarotnikov ali ne.

* **Kandidatne liste za Celje** so te dni nabite na magistratni deski. V občini celjska okolica nastopajo štiri stranke: klerikalci (nosilec liste Ferdinand Gologranc), narodni socialist (Jakob Omladič), socijalni demokrati (Hrastnik) in združeni demokrati in samostojni kmetje (Vinko Kukovec). Značilno za postopanje socijalnih demokratov pri sestavljanju liste je dejstvo, da sta sedaj že dva odpovedala kandidaturo, češ da je sploh nista podpisala.

* **Iz Trbovelj se nam poroča,** da so napravili tamkaj nekateri napredni poduradniki nepremišljeno dejanje, da so sestavili v nadi, da bodo glasovali zanjo tudi klerikalni poduradniki, lastno kandidatsko listo. Gospodje so čividno pozabili, da so klerikalci tako pod župnikovo komando, da ni niti misliti, da bi glasovali za poduradniško listo. Njihov korak pomeni kršenje discipline in zanašanje razdora v demokratske vrste.

* **Kdaj zapade davek na vojne dobičke.** Kakor je finančna delegacija dognala, je uporabljala davčna administracija v Ljubljani za plačilne naloge o davku na vojne dobičke v več primerih stare tiskovine katerih podatki o dospelosti niso več veljavni. Zato uradno ugotavlja, da zapade ta davek v treh obrokih, in sicer prvi v znesku 50% odmerjenega davka v 30. dneh po vročitvi plačilnega naloga, drugi v znesku 25% v nadaljnih dveh mesecih in poslednji zopet čez dva meseca. — Drugačni podatki o dospelosti v plačilnih nalogih so brezizjemno nepravilni.

* **Prodaja železniških voznih listkov.** Po incijativi beograjskega postajenačelnika se je na tamošnji železniški postaji zvišalo število blagajn za izdajanje voznih listkov. Blagajne so celi dan odprte, tako da potniki lahko ob vsakem času kupijo vozni listek. S tem se je tudi odpravila grozna gnječa, ki je vladala doslej pred odhodom vsakega osebnega vlaka. Taka reforma bi bila potrebna tudi v drugih večjih mestih naše države, zlasti tudi v Ljubljani.

* **Neveljavne znamke.** Od 16. aprila dalje veljajo v poštnem prometu le nove jedinstvene znamke s slikami kralja Petra in regenta Aleksandra ter invalidske znamke. Stare, takozvane ljubljanske znamke od tega dneva niso več veljavne.

* **Za Jugoslovansko Matico.** Namesto venca na grob pokojnega prijatelja gosp. Ivana Kramerja v Trbovljah je naklonil šolski nadzornik g. Gustav Vodušek Jugoslovanki Matici znesek 100 kron.

* **Podpornemu društvu jugoslovenskih akademikov v Ljubljani** so darovali: Neimenovana (Ponikva ob južni železnici) 100 kron. Posojilnica v Mariboru 2000 kron, Tiskarna Hrovatin 180 kron, Kamniški dijaki za Velikonoč 200 kron, dr. Fran Rozina v Mariboru 200 kron. — Odbor izreka vsem najtoplejšo zahvalo

* **Oni gospod,** ki se je obrnil z dopisom dne 2. aprila t. l. na poslanca g. dr. Žerjava v zadevi kapetana Č., naj se blagovoli zglasiti radi informacije v Tajništvu JDS., Narodni dom.

* **Izurjeni risarji** za izdelavo stavbnih načrtov se iščejo za celodnevno ali pa popoldansko službo. Pismene ponudbe naj se pošljejo na upravo «Jutra».

* **V Belokrajini** ne sprejema več nobena trgovina bankovcev po eno in dve kroni, ako so le malo raztrgani. Čez par dni bo prišlo v modo, da ne bodo sprejemali tudi celih. Kam hoče ljudstvo iz gorskih vasi potem s tem denarjem! Na mero-

Prosveta

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Sobota, 16. aprila: Kosec: Mrakovi. B.
Nedelja, 17. aprila: Galsworthy: Borba. (Znižane cene.) Izven.
Ponedeljek, 18. aprila: Strindberg: Gospodična Julija; Braco: Don Pietro Caruso. Red A.

Opera:

Sobota, 16. aprila: Puccini: Tosca. E.
Nedelja, 17. aprila: Parma: Zlatorog. Izv.

— **Češka akademija** se je vršila v Ljubljani v hotelu «Union» dne 13. t. m. v proslavo tretje obletnice zgodovinske zaklettve v Pragi. Velika dvorana je bila res okusno opremljena, za kar gre polno priznanje aranžerjem gg. Vavpotiču, Skružnyju in Hejnicu. Proslavo je priredil češki generalni konzul dr. Beneš, pokroviteljstvo pa je prevzela ga. županja dr. Tavčarjeva. Udeležba je bila zelo velika; med drugimi so prisostvovali svečanosti gg. predsednik dr. Baltič, generala Dokić in Maister s številnimi častniki, poverjenika dr. Ravnihar in dr. Skaberne, podžupan dr. Triller, poslanec dr. Žerjav, delegat dr. Šavnik in številni drugi ugledni gospodje. Tudi ženstvo se je udeležilo z go. dr. Tavčarjevo na čelu v častnem številu. Dr. Beneš je pozdravil došlece in predlagal, da se pošljejo brzojvni pozdravi kralju, regentu in Masaryku, kar so vsi navzoči z odobravanjem sprejeli. Po slavnostnem govoru dr. Laha je sledila lepo uspela umetnostna akademija, v kateri so odlično sodelovali gg. Rogoz, Šindler, Zikova in Jugoslovanski kvartet.

— **Tomislav Krizman,** znani hrvatski slikar in grafik priredi v umetniškem salonu v Zagrebu te dni kolektivno razstavo svojih del. Razstavil bo med drugim tudi portre prestolonaslednika Aleksandra. Tomislav Krizman je tudi Slovencem dobro znan. Nekaj njegovih mojstrskih bakropisov je razstavljenih v «Narodni galeriji.»

— **Koncert «Ljubljanskega Zvona».** Vse prijatelje lepe pesmi opozarjamo na zanimiv pomladanski koncert «Ljubljanskega Zvona» v ponedeljek, dne 18. aprila v «Unionu». Spored, katerega izvajata priljubljeni basist Josip Križaj in društveni zbor, zasluži natlačeno dvorano. Občinstvo naj pridno seže po vstopnicah, ki jih prodaja Dolenčeva trafika v Prešernovi ulici. k

— **«Sport».** Izšla je 16. številka «Sporta» s sledečo vsebino: Gradjanski sportni klub: Ilirija. — Ali je «Sportna zveza» potrebna ali ne? — Spored konjskih tekem v Beogradu. — Prevoz blaga z letali in — Pregled o sportnem gibanju po svetu. List prinaša krasne slike iz nogometnega sporta, iz lahke atletike in slike zimsko-sportnih pokrajin.

dajnih mestih bi že lahko enkrat ukremili, da se potegne ta «avstrijski špeh» iz prometa; tolikо časa bi pa morali sprejemati vse bankovce.

* **Iz Rogaške Slatine** nam poročajo, da si hoče tamkajšnji kopališki ravnatelj Dolenc pomagati sedaj s tem, da hujska delavstvo proti ostalemu prebivalstvu. Voditeljem socijalistov namreč pripoveduje, da je deputacija, ki je bila pri deželnem predsedniku dr. Baltiču in dosegla razpis ravnateljskega mesta, obenem nastopila tudi za znižanje delavskih mezd. To je seveda laž in se je Dolenc poslužuje samo zato, da bi se vzdržal na površju. Skrajen čas je, da izgine iz Rogaške Slatine človek, ki dela samo zdražbo, podjetje pa zanemarja.

* **Smrtna nesreča v Brežicah.** Ko se je v sredo zvečer načelnik brežiške gasilske župe, g. Anton Haller, upravitelj bolnice, vračal s pogreba g. Ivana Kramerja iz Trbovelj domov, je skočil iz vlaka, še predno je ta obstal. Pri tem je padel tako nesrečno, da si je razbil lobanjo in umrl v desetih minutah. Pokojnik je bil star 54 let in zapušča ženo in štiri otroke. Pogreb bo v soboto ob 3. uri popoldne v Brežicah.

* **Narodna čitalnica v Celju** je dobila od prosvetnega ministrstva 4000 kron odškodnine za škodo, ki jo je utrpela o priliki nastanitve vojaške bolnišnice v njene prostore, ko je izginila večina pripovednih knjig.

* **Celjski odsek SPD** bo v kratkem popravil pot skozi znani Hudičev graben, ki je izhodišče na Svetino in Tolsti vrh.

* **Splošno žensko društvo v Celju** ustanovi za svoje članice v Celju in okolici lastno knjižnico. Začetkom meseca majnika priredi cvetlični dan, katerega čisti dobiček je namenjen knjižnici.

* **Epidemija koz** v celjskem političnem okraju je v tednu od ne 4. do dne 10. t. m. zopet znatno ponehala. Na novo je obolelo 14 oseb, in sicer: v Dramljah 1, Ljubnu 1, Trbovljah 1, celjski okolici 2, Kalobju 4, Ponikvi 1, Loki 1, Laškem 3. V evidenci je bilo 77 za kozami obolelih oseb. Umrle so tri. Za legarjem je obolela ena oseba v celjski okolici.

* **Mednarodni gostilničarski kongres** se vrši od 18.—22. t. m. v Monakovem. Na kongres je odpotovala tudi delegacija naše gostilničarske «Osrednje zveze» pod vodstvom tajnika Srečka Pavlakovića. Jugoslovanskim odposlancem so odkazana stanovanja v hotelu «Monte Carlo». Svoje bivanje v Monakovem bo porabila naša delegacija tudi v to, da stopi v zvezo s švicarskimi interesenti glede gradbe velikih modernih hotelov v Jugoslaviji.

* **Kako se živi v graških gostilnah.** Na zborovanju gostilničarskega društva v Gradcu so bile te dni določene nove cene, ki veljajo za vse gostilniške obrate. Iz tega cenika posnemamo: Čista juha stane 3 do 4 krone, zakuhana sinbejše vrste 7 do 8 kron, bolje vrste 8 do 10 kron; prikuhe: omaka k govejemu mesu 6 do 16 kron, riž 12 do 15 kron, fino sočivje 12 do 14 kron, pražen krompir 13 do 16 kron; salata: glavnata z oljem 18 do 24 kron, navadna z oljem 15 do 20 K; meso: goveje, kuhano (13 dkg) 60 do 75 kron, pečenka 70 do 85 kron, jetrna pečenka 68 do 75 kron, svinjska pečenka 78 do 85 kron itd. Porcija gosi stane 170 do 190 kron, mehko jajce 12 do 14 kron. Po tem ceniku stane priprosto kosilo z govejim mesom, brez peciva povprečno 95 kron, s pecivom 135 do 150 kron, kosilo s pečenko pa 100 kron. Cene sobam za tujce so se povišale za 50 odstotkov.

* **Izgubil je** Risman Valentin, posestnik in mlinar v Zapužah pri Begunjah na Gorenjskem, v Ljubljani denarnico z 2500 K.

* **Ukraden pes.** Kapetanu Iliji Drobnjaku v Gaberjih pri Celju je bil iz vojašnice ukraden lep pes španjolske pasme. Kdor izsledi, oziroma povrne psa, dobi 1000 K nagrade.

* **Tatvina sladkarij.** V barako ljubljanske branjevke Terezije Accetto na Tržaški cesti 47 je bilo po noči vlomljeno. Tat je odnesel 150 piškotov, 28 jajc, 40 pomaranč, dve pokalici in 1 kg slaščic. Branjevka ima škode 439 kron.

* **Usoda štampilje okrajnega sodišča.** Terezija Benigalija si je v času, ko je bila kaznjenka v jetnišnici ljubljanskega deželnega sodišča, prilastila neko štampiljo okrajnega sodišča. To štampiljo je Benigaliji potem z njenega stanovanja izmaknil neki Leopold Pajsar. Čemu rabijo zlikovci štampilje sodišč?

* **Potepuh okradel berača.** V neki gostilni v Kurji vasi pri Ljubljani sta se seznanila, ko sta pila fraklje slivovke, berač Martin Malovrh in potepuh, že 17krat predkaznovani Janez Pavčič. Ker nista imela za noč postelje, je potepuh Pavčič vijudno ponudil beraču, da ga popelje k Požarškovim na Ižansko cesto, kjer lahko prenočita brez vseh ovir v hlevu med kravami. Lepo sta zadremala v hlevu. Kar naenkrat je berač začutil, da mu je izginila torbica s 162 kron gotovine. Začel je drezati svojega sotovariša na slami, toda Pavčič mu je osorno in jezno odvrnil: «Bodi tiho, baraba, da ne zbudiš krav!...» Zjutraj je berač z žalostjo ugotovil, da mu je za vedno zmanjkalo 162 kron. Pavčiča so zaprli.

* **Velika tatvina v Mariboru.** Pred dnevi je bil po noči izvršen v veletrgovino manufakturnega blaga Karola Worsche v Gosposki ulici 10 vlom, ki je v mestu, zlasti med trgovskimi krogi vzbudil splošno znimanje, kajti vlomilci, drzni in izurjeni specijalisti, so iz trgovine nemoteno dnesli velike množine svilnatih manufakturnih predmetov. Vlomilci so pri vlomu postopali zelo previdno in oprezno. Niso vlomili direktno pri glavnem vhodu na Gosposki ulici, ampak so šli skozi postranska vrata v Jenkovi ulici št. 1. Tu so odprli železna vrata, ki peljejo v malo trgovino Melistroja in od tam udrli potem v veletrgovino Worsche. Tatovi so se zanimali samo za svilnate manufakturne predmete. Tekom noči so odnesli 314 ducatov lepih svilnatih robcev, v posamezni vrednosti od 130 do 500 kron in 170 m razne svile. Celokupna škoda, katero ima veletrgovina Worsche, znaša 122.757 kron 60 vin. Storilci so popolnoma neznani.

* **«Kralj tihotapcev» aretovan.** Te dni je prišla na dan senzacijonalna tihotapska afera. Večja družba tihotapcev s sedežem na Dunaju je utihotapljala v našo državo blago milijonske vrednosti, izvažala pa živež iz naše države na Dunaj, seveda brez ozira na obstoječe predpise. Od avstrijske meje pa do Zagreba je imela ta družba celo vrsto podkupljencev, ki so ji pri nečednem poslu šli na roko ter ji omogočali, da so se tihotapci vozili brez potnih listov, skriti v vagonih za poštne pakete. Tihotapci so prenašali tudi politična poročila, ki so ogrožala naše državne interese. Zagrebška tajna policija, ki je prišla družbi na sled, je zalezovala tihotapce štiri dni in pet noči. Policija je zvedela, da prispejo tihotapci 10. aprila v Maribor. Pod vodstvom koncipista Matića je odšlo nekoliko policijskih organov v Maribor, kamor so tihotapci brez kake kontrole pripeljali iz Avstrije saharina v vrednosti 74.000 in raznega drugega blaga v vrednosti nad dva milijona kron. Posrečilo se je aretovati štiri tihotapce, med njimi «kralja tihotapcev» bivšega železničarja Tomljenovića, ki je bil od Dunaja do Zagreba in Beograda «najpopularnejši» tihotapec. Tihotapil je saharin, municijo, parfum, sploh luksuzno blago. Na postajah je bil znan kot kavalir, «ki živi in pusti tudi drugim živeti». Na zadnji usodni vožnji je bil skrit v poštnem vagonu, katerega so v Zagrebu z veliko napetostjo pričakovali. Izhoda ni bilo: «kralj tihotapcev» je prišel v nastavljeno past. Sedaj se vodijo še nadaljnje preiskave, da se pride na sled podkupljenim pomagačem te rafinirane tihotapske družbe.

IZPRAZNITEV DALMACIJE V ITALIJANSKI LUČI.

Rim, 14. aprila. (Izv.) «L' Idea Nazionale» se peča v dolgem članku z rapallsko pogodbo in z evakuacijo Dalmacije, ki je s pogodbo v zvezi. List protestira proti temu, da se je začelo z izpraznjevanjem ozemlja, preden so se ugotovile meje na vse strani, preden je rešeno vprašanje odnošajev z Zadrom in vprašanje razmejitve z Reko. Člankar se zgraža, kako je mogel Giolitti dopustiti, da so se mogli izpraznjiti Rab, Krk ter korčulski otoki preden je bila določena podrobna meja med Italijo in Jugoslavijo. «Italija», pravi list, «velesila, se mora uklanjati Jugoslaviji. Rapallska pogodba daje Italijanom v jugoslovanskih krajih pravico, da si sami izberejo državo, kateri hočejo pripadati. Italijani se morajo zaščititi in Italija ima pravico in dolžnost, pomnožiti število konzulatov na jugoslovanskem ozemlju. Jugoslovanska država pa mora takoj priznati konzulate v Splitu, Šibeniku in Dubrovniku. A na kakšen način odgovarjajo Jugoslovani na te italijanske pravice? Oni zahtevajo svoj konzulat v Gorici, v Tolminu, ter hočejo s tem dokazati, da pri nas ne velja princip o pravicah manjšin.

ANGLIJA IN AVSTRIJA.

London, 14. aprila. V gornji zbornici je poročal Parmoor o svojem poslednjem potovanju na Dunaj in je zahteval izvestje o napredku pomožnega načrta. Lord Curzon je izjavil, da je napredek v gospodarskih pogojih Avstrije v zadnjem letu žalibog samo majhen. Manjkalo je inicijative. Avstrijsko prebivalstvo ni šlo na delo, da bi uredilo svoje finance, marveč se je dalo voditi od nade na nadaljnjo gmotno pomoč zaveznikov. Res je, da je položaj Avstrije deloma zakrivilo zadržanje sosednih držav, ki Avstriji niso dale kreditov ali časa za vzpostavitev njene industrije, ampak so za premog zahtevale blago, katerega Avstrija ni mogla takoj dobaviti. Nasledstvene države so se tudi trudile, da bi prej v Avstriji združeno bančno kupčijo pridobile zase in da bi podružnice bank in zavarovalnic na svojem ozemlju nasilno nacionalizirale. Naloga, ki zaveznikom še ostane, je vzpostavitev avstrijskih industrij in odnošajev med Avstrijo in nasledstvenimi državami in pa uporaba Meulenovega načrta zveze narodov.

ODGODITEV POGREBA BIVŠE NEMŠKE CESARICE.

Berlin, 13. aprila. Kakor se javlja iz Doorna, se je morala žalna svečanost za cesarico Avgusto Viktorijo odgoditi. Vršila se bo v Doornu v nedeljo 17. t. m. in v Potsdamu v torek 19. t. m.

NEMŠKE PONUDBE PRESEGAJO ANTANTINE ZAHTEVE?

Berlin, 14. aprila. «United Telegraph» poroča iz Londona: «Morning-post» javlja iz Pariza: Reparacijska komisija je v svoje lastno začudenje ugotovila, da svoječasna nemška ponudba znaša vsoto, ki presega od pariške konference zahtevani znesek. To za londonske informirane kroge nikakor ni nič novega. Že dolgo časa se je vedelo, da dr. Simonsova ponudba res odgovarja pariškim zahtevam.

Gospodarstvo

STATISTIČNI PODATKI O NAŠI LESNI INDUSTRIJI IN TRGOVINI.

Presojanje razvoja našega lesnega gospodarstva trpi splošno na pomanjkanju statističnih podatkov. Doslej smo bili navezani le na privatne cenitve, ki so dostikrat za velike količine diferirale. Pred par dnevi pa nam je podal g. Milivoje Savić v svojem članku v «Trgovskem Glasniku» službene podatke o našem gozdarstvu, o lesni industriji in izvozni lesni trgovini, ki bodo v veliki meri zanimali naše lesno-industrijske in trgovske kroge in dobro služili pri bodočih kalkulacijah.

Po Saviću se izseka na Hrvatskem in v Slavoniji letno 50.000 vagonov drv (za kurjavo), od katerih se odda ena tretina v Bačko in Baranjo. Nadalje se producira na istem ozemlju letno okrog 2000 vagonov oglja, ki se ga izvozi po večini v Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Grško.

Iz Bosne in Hercegovine se izvozi letno okrog 13.400 ton oglja. V to vsoto niso vštete znatne količine, ki jih porabi industrija v Varešu in Jajcu. Slovenija izvozi letno 50.000 vagonov oglja, dočim Srbija producira le majhne količine za lokalno potrebo in za neznaten izvoz na Solun. Ker se oglje žge v gozdovih, iz katerih se izvoz lesa vsled slabih transportnih sredstev ne rentira, bi bilo treba v prvi vrsti srbski in črnogorski lesni industriji pomnožiti ogljeno proizvodnjo.

Produkcijo hrastovine, jesenovine, brestovine in bukovine ceni Savić na Hrvatskem in v Sloveniji na 400 do 500.000 kubičnih metrov. Ta vsota je prej prenizka kakor previsoka. V obilem stanju se od te količine izvozi v Nemčijo, Avstrijo, Madžarsko, Čehoslovaško in Holandijo okrog 100.000 kubičnih metrov. Mehkega lesa se poseče na istem teritoriju okrog 300.000 kubičnih metrov. Skoro ves mehak les se predela doma, kar je čisto pravilno. S tem ostane zaslužek doma, zaposlenost je večja, transportna sredstva se razbremenijo, domača lesna industrija pa se razvija. Tesanega mehkega lesa se izvozi v Italijo, Francijo, Grško in Severno Afriko okrog 50.000 kubičnih metrov, a trdega tesanega lesa okrog 30.000 kubičnih metrov v Italijo, Belgijo, Holandijo, Nemčijo, Francijo, Grško in Severno Afriko.

Hrvatska in Slavonija producirata okrog 200—250.000 kubičnih metrov žaganih proizvodov hrastovega lesa, od katerega se izvozi 90 odstotkov. Poleg hrastovine predelajo žage na istem ozemlju 80.000 kubičnih metrov bukovine. Mehak les (140—170.000 kub. metrov) gre na Angleško (25%), na Francosko (30%), ostanek v različne smeri.

Slovenija izvozi letno okrog 50.000 vagonov mehkega in bukovega lesa.

Da se da produkcija lesa in lesnih proizvodov povečati daleč nad zgorajšnje vsote, ne da bi pri tem trpeli kaj škode naši gozdovi, je samoobsebi umevno.

= **Nov premogokop pri Črnomlju.** Pri takoimenovani Kazinarici v črnomeljski okolici se otvarja nov premogokop. Z delom se je pričelo in se pred vsem izgradi primerna dovozna cesta. V kratkem prispejo stroji in se takoj prične z vrtanjem, tako da bodo Belokranjci, ki se v večjem številu selijo v Ameriko, našli odslej doma dela in zaslužka.

= **Železna livarna v Črnomlju.** Kakor čujemo, je zgradba železne livarne g. Doltarja v Črnomlju dokončana. Pred kratkim časom je že začela z delom. Preliva vsakovrstno železo.

= **Tržne cene v Mariboru.** Na sejem, ki se je vršil dne 12. t. m. je bilo prignanih 114 volov, 5 bikov, 202 kravi, 8 telet, 19 konj. Cene za kg žive teže so bile povprečno sledeče: debeli voli 17 do 20, polpitani 12 do 17, plemenski 12 do 16.50, biki za klanje 13 do 18.50, klavne krave 13 do 15, plemenske 11 do 14, molzne 12 do 14, breje 13 do 15, mlada živina 14 do 16, teleta 16 do 17. Mesne cene: volovsko I. vrste 27, II. vrste 25, meso bikov, krav in telic 24, telečje meso I. vrste 25, II. vrste 23, svinjsko sveže meso 32 K. Kupčija je bila jako živahna in se je prodalo mnogo blaga.

= **Ustanovitev nižjih poljedelskih šol.** V Srbiji se otvori v kratkem nižja poljedelska šola. Sestavljena je bila posebna komisija, ki ima nalog, da določi kraj, kjer naj se ustanovi ta šola. V poštev pridejo mesto Valjevo, Čačak, in Aleksinac. V Vršcu v Vojvodini se ustanovi nižja vinarska šola, v Novem Sadu vrtnarska, v Podgorici splošna poljedelska, na Dolenjskem pa se zelo razširi že obstoječa kmetijska šola.

= **Dohodki carine** od dne 1. junija 1920. do dne 20. marca 1921. so znašali skupno 580,580.272 milijonov dinarjev. Od tega pade na uvoz 348, na izvoz pa 232 milijonov dinarjev.

= **Dohodki državne trošarine.** Po statističnih podatkih generalne direkcije indirektnih davkov znašajo dohodki državne trošarine meseca marca v vsej državi 21 milijonov 797.216 dinarjev. Lani so ti dohodki znašali v istem mesecu 8 milijonov 713.241 dinarjev. Od dne 1. junija 1920. do konca meseca marca 1921. je bilo skupno plačanih 125,451.263 dinarjev. V državnem proračunu je bila za ta čas predvidena samo vsota 112,837.108 dinarjev. Kakor se vidi, je presežek v tej vrsti državnih dohodkov znaten.

= **Paroplovni promet Dunaj-Beograd.** Iz Beograda poročajo: Pogajanja za direkten promet med Dunajem in Beogradom so se končala ugodno. Prihodnji mesec se bržkone že začne redna parobrodna plovba med obema mestoma.

= **Nemčija nam ponuja lokomotive.** Nemška vlada je izročila reparacijski komisiji v Parizu ponudbo, da dobavi naši državi na račun vojne odškodnine 100 lokomotiv in 2000 tovornih vagonov. Nemčija bi računila vsako lokomotivo po 400.000 frankov.

= **Načrt novega zakona o delovnem času.** Kakor se «Riječi» iz Beograda poroča, se izdeluje načrt novega zakona o delovnem času. Po tem načrtu bi delovni čas v manjših delavnicah znašal 10 ur na dan, t. j. 60 ur na teden.

= **Ostre odredbe proti zagrebškim mesarjem.** Na poziv hrvatske vlade se je predvčerajšnjim v Zagrebu vršila anketa v poverjeništvu za narodno gospodarstvo, ki je razpravljala o preskrbi prebivalstva z govejim mesom. Na konferenci se je — kakor poročajo zagrebški listi — ugotovilo, da so tamkajšnji mesarji uvedli nedopustno akcijo za zvišanje maksimalnih mesnih cen. Po svojih emisarjih je vlada dognala, da v vseh večjih krajih zagrebške okolice prodajajo mesarji kilogram govedine po 24, a največ po 26 kron; živino pa kupujejo na tržiščih pod istimi pogoji, kakor zagrebški mesarji. Konferenca je končno storila sklep, da se pozovejo mesarji, da najpozneje do pondeljka, dne 18. t. m., začno zopet prodajati govedino, ker bi se jim v nasprotnem slučaju odvzele koncesije in tudi njihovi poslovni lokali. Vlada je potrebno ukrenila, da zamore v zmislu zakona takoj postopati proti onim, ki bi se upirali oblasti.

= **Ureditev soline na Kreki.** Na predvčerajšnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o solini na Kreki pri Tuzli. Minister Krizman je poročal, da bi ta solina mogla, če se primerno preuredi, proizvajati toliko soli, da bi naši državi sploh ne bilo treba uvažati soli. Ministrski svet je ministra Krizmana pooblastil, da izdela projekt za preureditev soline na Kreki na način, da bi zadoščala potrebam cele države.

= **Svoboden izvoz konj na Grško.** Ministrski svet je odobril predlog za svoboden izvoz konj iz Slovenije na Grško.

= **Glavna skupščina društva «Cement».** Društvo «Cement» v Splitu sklicuje za dne 17. t. m. svojo glavno skupščino, na kateri se bo razpravljalo o povišanju kapitala.

= **Razstava naših poljskih in šumskih izdelkov v Newyorku.** Jugoslovensko trgovsko udruženje v Newyorku priredi meseca junija razstavo naših poljskih, industrijskih in šumskih izdelkov, da pokaže blagostanje, ki vlada v naši državi.

= **Cene hmelja na Češkem.** V nekaterih krajih na Češkem so se izvršile prodaje letošnje hmeljske žetve po 1500 do 2000 kron za 50 kg.

= **Iz gospodarskega sveta.** Na današnji seji so sklenili, da se opusti davek na stroje in dele strojev, ki jih nujno potrebujemo. Ministrski svet se tudi bavi z mislijo, da bi nam Nemčija namesto živine, ki nam jo ima izročiti kot vojno odškodnino, dobavljala gotovo množino železa in drugega takega materiala, ker imamo dovolj mlade živine.

= **Kriza v čeških petrolejskih rafinerijah.** Češkoslovaške rafinerije petroleja se nahajajo v krizi. Precenile so svoja skladišča na 280 milijonov kron, vendar tržna vrednost ne iznaša več od 160 milijonov. Vsled tega preti razpad zveze rafinerij. Nadzorni svet se je že razšel.

= **Monopol oljnih produktov v Rumuniji.** Romunska zbornica je sprejela zakon, ki monopolizira razdeljevanje oljnih produktov. Razprodaja bo poverjena društvu, ki sestoji na polovico iz producentov, ostala polovica udeležnikov pa bo setavljena iz konsumentov in od države v društvo dirigiranih uradnikov.

= **Dividenda Alpine-Montana.** Društvo Alpine-Montana izplačuje to leto 25 odstotno dividendo proti 100odstotni lanskega leta.

= **Znižanje diskontne mere v Švici.** Iz Berna poročajo, da je švicarska Narodna banka znižala diskont od 5 do 4 in pol odstotka — znamenje večjih količin razpoložljivega kapitala.

= **Avstrijske železnice.** Po novem avstrijskem ustavu se nazivajo avstrijske državne železnice odslej: Österreichische Bundesbahnen (avstrijske zvezne železnice). Vozovi se bodo zaznamovali z B. B. Österreich.

= **Hegedüsovi načrti.** Madžarski finančni minister Hegedüs je izjavil, da ostanejo ob priliki izmene sedanje madžarske novčanice še dva tedna istodobno v prometu. — Hegedüs je izdelal nadalje sporazumno z ministrom za prehrano načrt svobodnega prometa z žitom. Cena pšenice v svobodni trgovini naj bi iznašala 1000 madž. kron.

= **Največja madžarska tvornica municije Manfred Weisz** v Čepelu je te dni ustavila obratovanje in odpustila okrog 700 delavcev. Kot vzrok navaja pomanjkanje premoga in splošno gospodarsko krizo na Madžarskem.

= **Za pomnožitev produkcije v Rusiji.** Tudi Rusija trpi še vedno vsled posledic znanižane produkcije. Da pokaže delavcem ugodnosti, ki nastanejo vsled pomnoženega proizvajanja, se je v Petrogradu nedavno vršilo zborovanje zastopnikov tvornic in delavskih organizacij. Udeleženci zborovanja so se bavili z vprašanjem, kako bi se dala produkcija dvigniti, s čemur bi se tudi položaj za delavstvo izboljšal. Glavno besedo je imel na zborovanju znani Zinovjev. Izjavil je, da je vprašanje ruskega delavstva samo del svetovnega delavskega vprašanja, ki se da rešiti samo kot celota. Večji del Zinovjevega govora pa je bil političen, dasi je bila prevesna množina delavskih zastopnikov na zborovanju politično neopredeljena. Zinovjev je ostro nastopil proti menjševikom, katerim je očital, da so pomagali provzročiti svetovno vojno, ki je pripravila Rusijo ob 76 odstotkov narodnega premoženja. Potem je govoril o delavski bedi in nezaposlenosti v Angliji in Ameriki. O Rusiji je dejal, da se sedaj nahaja v dobi obnove. Poudarjal je veliko korist rusko-angleške trgovinske pogodbe, o kateri je rekel, da bo znatno pripomogla gospodarski okrepitvi države in proletarskega elementa. Na koncu govora je Zinovjev pozval delavske delegate, naj vplivajo na delavstvo, do bo sodelovalo pri povzdigi narodnega gospodarstva, brez katerega bi bila prihodnost Rusije brezupna.

= **Padanje cen na Francoskem.** Da padajo cene nekaterim živilom na Francoskem, je razvidno iz naslednjega primerjanja cen lanskega in letošnjega leta. Kmet je obdržal lansko ceno, 1 kg stane 1.30 francoskih frankov. Liter mleka je stal lansko leto 1.20 frankov, letos 1, 1 kg čokolade lani 8, letos 6, 1 kg sladkorja lani 3.75, letos 3.50, 1 kg krompirja 0.90, letos 0.45, 1 liter olja 15.40, letos 9, 1 liter črnega vina 1.75, lani 1.10. Veliko bolj so se znižale cene tekstilnim fabrikatom. Tako n. pr. je stal 1 m svile leta 1914. 4 franke, leta 1920. 39, in letos 16 frankov, povprečna obleka pred vojno 50, lani 237.50, letos 150 frankov. Petrolej je obdržal lanske cene, zato so kavčuk, barve in svinec mnogo cenejše od lanskega leta. — Nasprotno so ostale delavske mezde in uradniške plače na isti višini. Zato se v Franciji ravnokar mnogo kupuje, posebno tekstilnega blaga. Zdi se pa, da to še vedno niso minimalne cene, ampak da bodo šle še bolj navzdol.

Borza 15. aprila

Zagreb, devize: Berlin 226.50—228, Bukarešta 235—240, Rim 725—735, Newyork, kabel 142.50, čeki 141—143, Praga 197—198, Švica 2460—2485, Dunaj 22.60—23, London, izplačilo 565, čeki 558—560, Pariz 1016—1019, Budimpešta 52—53. Valute: dolarji 139.50—140, avstrijske krone 23, rublji 75—85, češke krone 190, funti 554, franki 1010—1015, napoleondorji 472, marke 223—225, leji 222—225, lire 710—715, turške zlate lire 500. — Blagovna borza: pšenica v 74 kg 3 do 4 odstotke primesi, franko vagon Zagreb 1050, koruza zubar 435—450, oves 435, moka za kuho, franko skladišče Zagreb brez vreče 1445, moka za krub brez vreče 1285, dalmatinsko črno vino 10 do 12 odstotno, franko vagon Zagreb za stopinjo 1 krono 40 vin., belo 1 krono 45 vin.

	denar	blaga
Banka za Primorje	925	940
Hrvatska eskomptna banka	1535	1560
Jugoslavenska banka	590	617
Ljubljanska kreditna banka	950	965
Eksploatacija drva	1950	
Slavonia	1270	1275
Srpska banka	750	755
Trgovsko-obrtna banka	405	410
Jadranska banka	2050	2100
Gutman	1400	1450
Praštediona	9950	10000
Narodna šumska industrija	750	760
Rečka pučka banka	455	460
Dubrovačko parobrodno dr.	5900	
Gorania	710	725
Poljedelska banka	103	105

Beograd, valute: dolarji 35—35.20, funti 137—139, franki 250—251, leji 56.25-56.50, levi 42.50—43, marke 56—56.25, češke krone 48.50, napoleondorji 118—119. Devize: London 140—141, Pariz 254—255, Ženeva 615—619, Praga 49.50—49.75, Dunaj 5.40—5.45, Berlin 55.50—57, Milan 180—181.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem

Dan	Čas opazovanja ob	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm
15. april	7. uri	723·7	11·7	sr. jugzp.	oblačno	
	14. uri	722·7	11·2	sl. ju. z	dež	3·3
	21. uri	722·2	11·6	„	oblačno	

Srednja včerajšnja temperatura 11·5, normalna 9·5
Vremenska napoved: deževno hladno vreme
Solnce vzhaja ob 5·13 zahaja ob 18·49

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij „Jutra“.
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Zahtevajte
v
kavarnah, gostilnah,
brivnicah in javnih
lokalih
„JUTRO“

Hugh Conway: 34

Iz teme v luč

Roman.

Ko sem zaigral te glasove, sem se ozrl skozi dvokrilna vrata na nepremično, kipu podobno Pavlinino postavo.

Neko nervozno trepetanje ji je spreletavalo telo. Obrnila se je in prišla k meni, njen obraz pa mi je kazal izraz, da sem se odmaknil od glasovirja od strahu, kaj bo.

Plašč, ki sem ji ga bil ogrnil, je zdrknil z ramen. Sedla je na stolico pri glasovirju in je z mojstrsko roko prekrasno zaigrala predigro k spevu, ki sem ga bil pričel.

Bil sem kakor od strele zadet. Do tega trenutka ni niti enkrat pokazala najmanjšega zmisla za godbo — kakor sem bil že omnil, godba jo je celo mučila in zvnemirjala. Zdaj pa je izvabljala glasove, ki bi jih bilo brezzmiselno pričakovati od tistega zanemarjenega in razglašenega glavih taktih minulo. Tako, kakor da bi mi bilo povedano, kaj se godi — ali vsaj del tega. Bil sem celo pripravljen na trenutek, ko je pričel glas spremljati glasovir in sem slišal Pavlino, ko je zapela tako izvrstno, kakor je igrala, zapela enako priglušeno, kakor v oni usodepolni noči. Bil sem tako zelo pripravljen, da sem brezdušno ganjen čakal onega trenutka, ko pride petje do tja, kjer je na mah utihnilo, ko sem ga nekoč poslušal. Tako zelo pripravljen, da so jo roke objele v hipu, ko je planila kvišku in se ji je zopet izvil iz prsi tisti krik od groze, in sem jo nesel na bližnji divan.

Vse dogodke tiste grozne noči je ona, in ž njo i jaz, vnovič doživljala. Preteklost se je vrnila Pavlini — vrnila ob tistem trenutku, ob katerem jo je zapustila.

Kakšen utegne biti ta povratek — ali blagoslov ali prokletstvo — o tem nisem imel čas razmišljati. Pavlina je potrebovala vso mojo skrb. Moja naloga je bila strašna! Z veliko silo sem jo moral trdno držati na divan, jo poskušati miriti na vse mogoče načine in preprečiti njeno vpitje, ki se je razlegalo tako glasno, da sem se bal, da se sosedje prestrašeni ne prebude. In ves ta čas se je borila z menoj, se me skušala oprostiti in se postaviti na noge — kakor da bi bil mogel brati njene misli, sem se zavedal, da se je iznova vršilo pred njenimi očmi vse, kar se je nekoč prigodilo. Zopet so jo tiščale močne roke, brškone na istem divanu, in zopet je njen upor polagoma pojenjeval in njeno vpitje postajalo slabejše. Manjkalo je samo še, da to poslednje navsezadnje še enkrat preide v tisto nesrečno ječanje in potem bi bila slika, kolikor se nje tiče, popolna. Edina razlika je bila, da so bile zdaj roke, ki so jo držale, ljubeče.

Pričakujem, da se mi verjame vse dogodke, da te situacije in vse, kar pripovedujem po dovršitvi tega poglavja. Ne pravim, da se taki dogodki in taka naključja vsaki dan nameri jo. Če bi bilo tako, bi bilo brez pomena pisati to zgodbo. Rečem pa, da bi mogel razen tega dokazati vse ostalo, če ne naravnost, pa s pomočjo okoliščin; vse ostalo se da pojasniti ali enostavno ali znanstveno; zato pa, kar sledi, morem samo zastaviti svoj besedo. Recite, da je to, kakorkoli vam je drago, recite, da so sanje, zmota čutov, prerazgreta domišljija — recite karkoli, samo ne iznajdba — ne bom nevoljen. Zgodilo pa se je sledeče.

Pavlina je navsezadnje mirno obležala. Ječanje je utihnilo. Bilo je, kakor da je iznova izgubila zavest. Edina moja misel je bila, da bi jo čim najhitreje odnesel od tega usodepolnega kraja. Raznovrstne prečudne misli so mi rojile po glavi. Razne nade in bojazni so me pretresale. Kako si vse to pojasniti, ako je sploh kdaj mogoče?

Moja uboga draga je mirno ležala. Mislil sem si, da bi bilo dobro, če bi jo pustil nekaj trenotkov tako počivati, predno jo odnesem odtod. Strah me je bilo, kaj bi se zgodilo, če bi jo zbudil. In prijel sem jo za roko in trdno držal.

Sveča je bila na kaminu zadaj za menoj. Pošiljala je malo ali skoraj nič svetlobe v sprednjo sobo, koje dvokrilna vrata so bila le deloma odprta — polovica za divanom, na katerem je ležala Pavlina, je bila zaprta. Zato tega mi je bilo z mojega sedeža poleg nje nemogoče videti v sprednjo sobo. Tudi mi je bil obraz obrnjen proč od nje.

Nekaj sekund sem držal ženo za roke, tedaj pa me je obšlo neko čudno, nepopisljivo čustvo — neko čustvo, ki ga zadobimo v sanjah, kedar se v njih prikažejo dve osebi in oni ki sanja, ni gotov, z mislimi in dejanji katere se istoveti. Nekaj časa mi je bilo, kakor da bi imel dvojno eksistenco. Akoravno sem se docela zavedal, da sem še vedno sedel na istem mestu, še vedno držal Pavlinino roko v svoji, sem hkratu tudi sedel ob glasovirju in zrl skozi napol odprta vrata v drugo sobo, in ta soba je bila polna svetlobe!

Tako sijajne svetlobe, da sem na mah mogel videti vse, kar je bilo v sobi. Vsak kos pohištva, slike na stenah, temne zavese ob oknu, zrcalo nad kaminom, mizo na sredi in na njej gorečo svetilko. Vse to sem videl in še več! Zakaj okrog mize je bilo porazstavljenih čvetero moških in obraza dveh od njih sta mi bila dobro poznana!

Tisti človek, ki je bil meni nasproti — se naslanjal čez mizo, na kateri so mu počivale roke, čegar obraz je bil videti vznenaden in vznemirjen, čegar oči so bile uprte na neko stvar nekoliko korakov od njega — ta človek je bil laški doktor Ceneri, stric in varuh Pavličin.

(Dalje prihodnjič.)

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOČI! — ALI STE ŽE ČLAN «JUGOSLOVENSKE MATICE»?

Mlinar, oženjen, če mogoče brez otrok, **se išče za trgovski mlin.** Mesečna plača po dogovoru. Nastop 10. maja. Naslov pové Anončna ekspedicija **Al. Matelič, Ljubljana.** 679 4—1

Zdrav jedilni in semenski krompir se prodaja na južnem kolodvoru od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer 100 kg 200 kron, večje množine po dogovoru proti takojšnjem plačilu in odpeljavi. Vsak kupec naj denar in vreče prinese seboj. 655 6—3

Prodá se konj (kobila), 145 cm visok, rjave barve, pet let star, vročekrven, izvrsten za tek; **voz zapravljivček** na oljnate osi in štiri peresa, **sani** z usnjem prevlečene in na peresa. Istotam **se prodá fotografični aparat** znamke Nettel, 9 × 12; **daljnogled** za eno oko in **citre** z notami. Vprašanja naslovi na **Slavko Šuštaršič, Radovljica.** 613 6—4

Prave tržaške bičevnike (kopriva) in razne **biče** priporoča tvrdka 639 3—3
Osvald Dobeic, Ljubljana
Sv. Jakoba trg 9.

Kupi se še dobro ohranjena **decimalna tehtnica,** ki potegne do 5 kilogramov.

Prevažanje in ocarinjenje
vsakršnega blaga izvrši najhitreje
prevozniško podjetje
JOSIP TURK
575 **Radeckega cesta 3.** 10-8

Zaročencem
se priporoča, predno kupijo
pohištvo
566 da si ogledajo 10—4
razstavo
in
zalogo pohištva
spalnice, jedilnice, sobe za gospode, kuhinjske oprave, dekoracije, - podobe in dele -
vse prvovrstno lastno delo po najnižjih cenah.
E. Zelenka
Maribor, Solska ulica.

Biljard tvrdke V. J. Neubacher, Praga, dvokrovnik, popolnoma v dobrem stanju **naprodaj.** Naslov pové upravništvo «Jutra». 678 2—1

Zofa in šest foteljev
se prodá po nizki ceni.
Kje, pové uprava «Jutra». 680

Več kolporterjev sprejme
upravništvo „Jutra", Sodna ul. 6.

Svinjsko mast, čisto, doma topljeno, razpošilja in ponudbe sprejema od 50 kg naprej po najnižji dnevni ceni tvrdka **Janko Popovič, Ljubljana.** 330 39—29

Najboljše okrepčujoče
in dietetično
sredstvo za odrasle in otroke
je železnato vino lekarnarja **G. Piccolija**
637 **v Ljubljani.** 25-7B

Klobuke in slamnike
vseh vrst, od preprostih do najfinejših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov
Franc Cerar v Stobu
pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani.
V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje tvrdka **Kovačevič i Tršan v Prešornovi ulici št. 5,** kjer se sprejema
304 **v sredo in v soboto.** 20—11

Popravila slamnikov. Beljenje, barvanje v vseh barvah. Nove slamnike, damske in moške, po zelo nizkih cenah. 676 2—1
J. Stemberger
Dunajska cesta 9/II., dvorišče.

Spedicijska tvrdka
Ludovik Ševar ud.
na Rakeku
preskrbuje najhitrejše vse v spedicijsko stroko spadajoče posle, tudi 643 3
ocarinjenje.

Cela zaloga čevljev se radi opustitve tega predmeta skupno po fakturni ceni proda. Naslov pove uprava „Jutra". 656 5—4

Najcenejše pleskanje železa
„PHILIGRAPHIT"
specialna barva proti rji.
Samo enkratno pleskanje za pet let, brez uporabe minija. 644 3—3
Domač izdelek, v inozemstvu priznan.
„PROMET"
tehn. ind. podjetje, dr. z o. z. v Ljubljani.
Kovine, gume, barve, kemikalije, strojna olja, bencin.

Sklicujte se pri svojih naročilih na oglase v „Jutru"!

Kdo mi da zanesljivo informacijo o politiki, trgovini in industriji v Češkoslovaški republiki, v srednji in vzhodni Evropi?

Samo dnevnik PRAGER PRESSE

Kdo mi pomore do uspešnih poslovnih zvez s Češkoslovaško?

Oglas v dnevniku PRAGER PRESSE

PRAGER PRESSE 2 krat na dan — nad 200.000 izvodov. Prospekt in ogledna številka zastonj. Naslov: Praga III., Češkoslov. republika.
626

Naročajte in širite sledeče
leposlovne knjige:

Anatole France-Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K, po pošti pripor. 2 K 40 v več.
Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 50 K, po pošti pripor. 4 K 60 v več.
Goncourt-Pastuškin: Dekle Elisa. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 1 K 80 v več.
Ante Debeljak: Solnce in sence. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti 1 K 80 v več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti 2 K 60 v več.
Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 3 K več, II. zvez. broš. 22 K, po pošti 2 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu:
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6. 66 38

Pivovarna „UNION" Ljubljana-Spodnja Šiška
priporoča svoje izborno pivo v sodcih in steklenicah. Dobe se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska piča zelo priporočljive. 43 52—34
Telefon št. 311. Brzojavni naslov: Pivovarna, Ljubljana.

: Jadranska banka :
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien. 9 52—33
Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.